

De integratie van Vietnam in de kapitalistische wereldeconomie

André Mommen

In 1986 lanceerde Vietnam een programma van economische hervormingen onder de vlag van de Vernieuwing (doi moi). Deze politiek wordt tot op heden voortgezet. De resultaten liegen er niet om. De laatste tien jaar is het Bruto Binnenlands Product (BBP) meer dan verdubbeld. Dit dank zij een gemiddelde jaarlijkse economische groei van meer dan 7 procent. Met China is Vietnam één van de snelst groeiende economieën in de wereld. Men hoopt in 2020 reeds de basis te hebben gelegd voor een moderne geïndustrialiseerde samenleving. Deze snelle economische groei is te danken aan het toestromen van buitenlandse kapitaal dat investeert in de werkende industrie en vooral profiteert van de extreem lage lonen om zo met winst industrieproducten naar het westen te kunnen exporteren. Dat betekent uiteraard niet dat er, ondanks naar buiten geprojecteerde stabiliteit, geen problemen zouden zijn.

*

Vandaag staat Vietnam aan de vooravond van diepgaande economische hervormingen. Alles wijst er op dat het voorbeeld van China zal worden gevolgd en dat de politiek van liberalisering en exportgeleide economische groei zal worden voortgezet. Zonder dat de communistische leiding afstand zal doen van het politieke machtsmonopolie. De snelle economische groei zal Vietnam voorts tot een belangrijke speler binnen de regio maken, vooral dan met betrekking tot buurlanden als Cambodja en Laos.

'Doi moi'

Samen met China wordt Vietnam genoemd als een voorbeeld voor een succesvolle *gradualistische* benadering bij het invoeren van een socialistische markteconomie.¹

Men kan zelfs stellen dat Vietnam, net zoals China, het neoliberalisme in een staatsgeleide economie heeft "ingebed" om de marktwerking deels te temmen en de exportgeleide groei op gang te brengen.

Men kan zelfs stellen dat Vietnam, net zoals China, het neoliberalisme in een staatsgeleide economie heeft "ingebed" om de marktwerking deels te temmen en de exportgeleide groei op gang te brengen.² Tussen 1976 en 1978 namen in China hervormers onder Deng Xiaoping de leiding over de economie in handen en ze hielpen bij de zuivering van het apparaat van de maoïstische klik. In 1978 werden de Vier Modernisering afgekondigd. Pas in 1986 volgde Vietnam deze trend. In 1979-'80 had Vietnam als gevolg van de tweede oliecrisis ernstige economische problemen meegemaakt, waarna zich in de Communistische Partij van Vietnam (CPV) een fractie vormde die wilde afstappen van de centraal geleide planning. Op het Zesde Partijcongres in december 1986 werd besloten tot hervormingen waardoor de markt een rol kon spelen in het proces van commercialisering. Privatisering speelde een marginale rol in deze. Want de basisindustrie en de bankwereld bleven in staatsbezit en onderworpen aan het plan. De in 1986 afgekondigde Vernieuwing of doi moi had hoofdzakelijk tot doel om de socialistische economie te revitaliseren, waarbij er van het scheppen van een ontwikkelde multi-sectoriële warenproducerende economie of een integratie in de wereldmarkt nog geen sprake was.

Vanuit Vietnam keek men wel naar China dat inmiddels belastingvrije zones had ingericht om buitenlandse investeerders te lokken. De schok van 1989, waarbij de ontbinding van het Sovjet imperium zich aftekende en in Peking de oppositie zich

op straat vertoonde, leerde de Vietnamese leiders dat enige voorzichtigheid was geboden. De samenvoeging van Noord- en Zuid-Vietnam was een lang, pijnlijk en onvoltooid proces geweest. Heftige debatten in de partijleiding waren het gevolg van deze schok. In maart 1990 werd de reformistische leider Trần Xuân Bách uit het Politburo gezet en met hem verloren andere reformistische leiders en opinieleiders hun positie. Op het Zevende Partijcongres in juni 1991 werd de macht door de conservatieven, die door het leger en het veiligheidsapparaat, werden gesteund, overgenomen. Đỗ Mười werd secretaris-generaal. Maar op het Achtste Partijcongres in 1996 werd hij al weer vervangen door Lê Khả Phiêu die als conservatief de *doi moi*-koers wel weer wilde voortzetten. Het was dus niet de bedoeling dat het marxisme-leninisme en het denken van Hồ Chí Minh zouden ter zijde worden geschoven, maar wel geïntegreerd in een campagne tegen bureaucratie, corruptie, ondoelmatigheid en verspillingen. In feite was de hier aangenomen congresresolutie niets anders dan een compromistekst waarrond de diverse fracties zich konden verzoenen: politieke stabiliteit behouden, de economie openen voor buitenlandse handel en investeringen, en het langzaam invoeren en uitproberen van hervormingen op Vietnamese wijze.³

Het onopgeloste probleem was hoe men het plan in overeenstemming met de markt kon brengen. De conclusie luidde dat beide met elkaar in balans zouden moeten zijn. Het plan zou dan de algemene richting voor de ontwikkeling van de economie aangeven en de markt zou dan dienen als hulpmotor in de richting van het socialistische einddoel. Zo hoopte men het stadium van de kapitalistische ontwikkeling te kunnen overslaan. Voorts zou Vietnam zijn eigen nationale identiteit niet opgeven.

Ontwikkelingsproblemen

Vietnam blijft uiteraard nog altijd een agrarisch land. Ongeveer 70 procent van de bevolking leeft op het platteland en 68 procent leeft van de landbouw. Het Vietnamese platteland staat voorts bloot aan allerlei natuurrampen, vooral dan overstromingen. Een groot deel van de industrie is in staatshanden gebleven. Maar het beleid is de laatste jaren duidelijk in de richting van verzelfstandiging en dus privatisering gegaan ten einde zo buitenlands kapitaal te kunnen aantrekken. De staat wil echter in die bedrijven aanwezig blijven, ook al zijn ze nu op winst maken gericht. Zo zijn de staatsbedrijven bevoordeeld als het op kredieten verkrijgen aankomt of het verwerven van grondstoffen. Probleem is dat veel kredieten toegekend aan de deze staatsbedrijven in feite bevroren schuldverdringen van de banken zijn, wat in feite neerkomt op een verborgen schuldenlast voor de staat.

Via de opening op de buitenwereld is Vietnam steeds meer afhankelijk geworden van buitenlandse kredieten en handelsstromen met de Verenigde Staten en de Europese Unie (EU). Voorts vertegenwoordigen de exporten vandaag ongeveer 65 procent van het BBP, tegen nog maar 34 procent in 1994. De belangrijkste exportproducten zijn aardolie, kolen, textiel, schoeisel, zeevruchten, landbouwproducten, hout,

elektronische onderdelen, die samen ongeveer tweederde van de totale export uitmaken. Deze exporten zijn weer sterk afhankelijk van ingevoerde uitrusting en intermediaire goederen.

De problemen met de traditionele exporten veroorzaken ook een groeiend tekort op de handelsbalans met de landen van de ASEAN⁴, met China en Zuid-Korea. Deze tekorten kan Vietnam dan weer compenseren door exportoverschotten met de EU en de Verenigde Staten te boeken. De belangrijkste exportproducten naar de Aziatische landen zijn grondstoffen en basisproducten. Naar de Verenigde Staten en naar de EU worden vooral industrieproducten uitgevoerd, zoals textiel en schoeisel. Met uitzondering van de ASEAN is China voor de invoer de belangrijkste handelspartner, gevolgd door Japan, Zuid-Korea en de EU. Hierbij verliest de EU wel voortdurend terrein.

Ondanks alle problemen heeft Vietnam grote successen geboekt bij het verdringen van de armoede onder de bevolking. Tot voor een tiental jaren leefde 58 procent van de bevolking onder de absolute armoedegrens. Dat wil zeggen dat meer dan de helft van de bevolking niet in staat was om er een "gezonde" levenswijze op na te houden. In 2004 bleek dat percentage al tot 19,5 procent te zijn gedaald. De doelstelling is om de armoede op zeer

korte termijn totaal uit te roeien. Hiermee zou men de Millenniumdoelstellingen van de Verenigde Naties ruim overtreffen. Probleem is echter dat de armoede op het platteland hardnekkig is en de tendens heeft om iets sneller in de steden af te nemen. Vooral de meisjes zijn het slachtoffer van de armoede en de onderontwikkeling van het platteland. Zij gaan in de regel niet of nauwelijks naar school, verwerven geen enkele beroepskwalificatie en hebben geen toekomst in een zich ontwikkelende markteconomie. Vooral de etnische minderheden op de hoogplateaus in het noorden van Vietnam en in de bergen in het centrum worden door de armoede zwaar getroffen. Zij zijn ver verwijderd van de meest essentiële sociale diensten (onderwijs, gezondheidszorg). Dat leidt niet alleen tot analfabetisme en hoge kindersterfte, maar ook tot werkloosheid. Door de armoede verspreiden de besmettelijke ziektes zich gemakkelijk en neemt het drugsgebruik toe. Om deze problemen te bestrijden heeft Vietnam een plan voor het lager onderwijs aangenomen (*Fundamental School Quality Level*). Men wil er o.a. de situatie in de bergstreken mee verbeteren.

Het scheppen van meer arbeidsplaatsen is een andere uitdaging om de armoede te bestrijden. Gemiddeld worden er wel elk jaar vele honderdduizenden nieuwe banen geschapen.⁵ Zowat 90 procent van die nieuwe banen komt voor rekening van de snel groeiende privésector. Maar van de andere kant gaat het hier vooral om veel preciaire arbeid. Arbeidskrachten verlaten dan ook Vietnam op zoek naar werk. Dat zijn veelal de meest ondernemende en de beter geschoolde arbeidskrachten. Intussen blijft de werkloosheid in de dorpen nochtans hoog (ongeveer 20 procent). Ze neemt soms toe in de steden als gevolg van herstructureringen in de industrie of tijdens een periode van vertraagde economische groei. Toch worden vacatures niet altijd ingevuld wegens onderkwalificatie van de arbeidskracht.

Ontwikkelingsstrategie

In april 2001 werd officieel het programma aangenomen voor "Een strategie voor een versnelde socialistische industrialisering en modernisering om vanaf nu in 2010 de grondslagen te scheppen opdat Vietnam werkelijk een geïndustrialiseerd land zou

Tabel 1: Vietnam - Buitenlandse handel in 2009

	USD miljoenen	
Intra-ASEAN export	8.554,80	15,10%
Extra-ASEAN export	48.136,20	84,90%
Totaal	56.691,00	100,00%
Intra-ASEAN import	13.566,70	19,60%
Extra-ASEAN import	55.664,20	80,40%
Totaal	69.230,90	100,00%

Bron: ASEAN

worden”. Dit programma dat door het Negende Congres van de CPV werd goedgekeurd omvatte een sociaal-economische ontwikkelingsstrategie die als doel had om tijdens de vijfjarenplannen van 2001-’05 en 2006-’10 het volgende te bereiken:

- Vietnam uit de onderontwikkeling verlossen;
- Het verbeteren van de levensvoorwaarden van de bevolking op materieel, cultureel en geestelijk vlak;
- De basis scheppen voor een geïndustrialiseerd en modern land in 2020;
- Het potentieel van menselijke, wetenschappelijke, technologische, infrastructurele en economische hulpmiddelen aanboren;
- De instellingen van een socialistische markteconomie scheppen;
- Het bevorderen van het scheppen van arbeidsplaatsen en het verbeteren van de competenties en de productiviteit van de arbeidskracht;
- Het versterken van de positie van Vietnam op de internationale scène.

In Vietnam bepaalt de CPV, die op alle politieke niveaus aan de macht is, de werking

van de instellingen, inclusief de rechterlijke macht. Vietnam wordt nu geleid door een triumviraat met Nong Duc Manh (secretaris-generaal van de CPV⁶), Nguyễn Minh Triết (Staatspresident), en Nguyễn Tân Dung (eerste minister) in samenwerking met een Politburo van 15 leden en een Centraal Comité van 150 leden). In april 2006 kwam het Partijcongres samen en in januari 2011 werd het volgende gehouden.

Evenals de CPC (Communistische Partij van China) wordt de CPV door diverse fracties en stromingen gedomineerd, waartussen altijd een wankel evenwicht moet worden bewaard. Er zijn de “hervormers” die naar een verdere economische liberalisering streven, al of niet aangevuld met politieke hervormingen en persvrijheid, en de “conservatieven” die de macht van de Partij ongeschonden willen bewaren en vooral vasthouden aan het centraal economisch plan met de leidende rol van de industrie die in staatshanden moet blijven. De marktwerking wordt door de laatsten liefst alleen in de landbouw en de kleine industrie en de lokale handel getolereerd en wordt door hen gezien als een middel om aan allerlei onvolkomenheden te

verhelpen. Maar inmiddels is de markt wel in vele sectoren zo niet dominant, dan toch prominent aanwezig, zeker voor wat de kapitaalsaccumulatie betreft. Winst maken is immers het belangrijkste criterium voor het doorvoeren van investeringen en het aantrekken van buitenlandse kapitaal of het aangaan van leningen.

Exportgeleide groei

De groei van de private sector is niet meer te stuiten als gevolg van de gevolgde exportgeleide industrialisatie. Om de investeringen te betalen worden buitenlandse directe investeringen aangetrokken, worden grondstoffen en landbouwproducten op de wereldmarkt verkocht en worden een aantal industriële conglomeraten in de basissectoren (energie, mijnbouw, chemie) gevormd. De grote staatsbedrijven trekken daarom kapitaal aan om hun primaire taak van ontwikkelingsmotor te kunnen spelen. De banken moeten hen hierbij te hulp komen of ze halen buitenlandse investeerders via hun filialen binnen. Dit proces wordt versneld door de vrije beweging van het kapitaal.

Tabel 2: Vietnam Economische indicatoren (prognoses)

	Gemiddelde voor 2005-’09	2009	2010	2011
BBP (% reële groei)	7,8	5,3	5,3	6,3
Inflatie (% op het einde van het jaar)	11	7	11,6	9,9
Financieringstekort (% van het BBP)	- 4,6	- 9	- 10	- 7,2
Uitvoer (% groei)	24,9	- 7,9	13,3	13,5
Invoer (% groei)	19,1	- 12,2	13	10,6
Lopende rekening (% van het BBP)	- 5,3	- 6,6	- 7,3	- 6,5
Reserves (in maanden invoer)	3,3	3	3	3,2
Buitenlandse schuld (% van BBP)	33,8	30,5	36,9	37,9
Ratio van de schuldendienst	2	1,6	1,5	1,7
Wisselkoers (in USD op het einde van het jaar)	16.611	18.472	19.000	20.149

Bron: EDC Canada, mei 2010

Zo is de laatste jaren de invloed van de wereldmarkt toegenomen nadat Vietnam in 2007 lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) is geworden. De economische hervormingen tijdens de voorgaande jaren hebben dat internationalisatieproces uiteraard bevorderd. Buitenlandse directe investeringen zorgden al snel voor de groeimotor in de Vietnamese economie. Hierdoor is de Vietnamese economie ook gevoelig en zelfs erg kwetsbaar voor de internationale economische conjunctuur en kapitaalbewegingen geworden. Enkele voorbeelden kunnen dit hier illustreren.

In 1997-'98 leidde de Aziatische financiële crisis tot een schokgolf die niet aan Vietnam voorbijging. Het herstel kwam echter snel nadat China steeds meer de rol van voortrekker in de regio ging spelen. Toen in 2008 de internationale financiële crisis uitbrak, werd Vietnam meer dan China geraakt. In 2008 daalden bijvoorbeeld in Vietnam de netto buitenlandse directe investeringen van 9.579 miljoen USD tot 7.600 miljoen USD in 2009. De Vietnamese economie maakte mede daardoor een forse recessie mee (zie tabel 2). Dat verplichtte de regering tot een aantal drastische ingrepen in de monetaire en bancaire sfeer. In november 2009 werd de nationale munt (đồng) met 5,2 procent tegenover de USD en in februari 2010 nog eens met 3,3 procent gedevalueerd. Intussen moest de Nationale Bank liquiditeiten in het bankstelsel pompen ten einde zo de Vietnamese bedrijven aan kredieten te helpen. Daarom vroeg de regering in december

2009 aan zeven grote staatsbedrijven, inclusief Vietnam Oil & Gas Group (PetroVietnam) en Vietnam Airlines Corporation, om onmiddellijk hun dollartegoeden aan de Nationale Bank over te maken.⁷

Eerzijds wil de regering dat buitenlandse investeringen voor een uitbreiding en verbetering van de productiecapaciteit zorgen, maar van de andere kant is zij beducht voor concurrentie met de staatsbedrijven, waarvan er ongeveer 3.000 zijn. Het plan om deze laatste bedrijven niet te "privatiseren", maar wel om ze om te vormen in autonome bedrijven met beperkte aansprakelijkheid moet nog grotendeels vorm krijgen. Staatsbedrijven bij wie dat onmogelijk lukt, zullen worden ontmanteld en gesloten. De bedoeling is wel dat de staatsbedrijven op hun beurt in zee kunnen gaan met buitenlandse investeerders om zich via die weg te moderniseren, uit te breiden en in nieuwe activiteiten en sectoren door te dringen. De grote staatsbedrijven hebben hierin al het voorbeeld gegeven.

PetroVietnam bijvoorbeeld is een conglomeraat van vele bedrijven actief in de olie- en gaswinning, opslag, transport, verwerking en distributie. Het bedrijf is helemaal in handen van de staat, maar werkt samen met buitenlandse multinationals, doet aan exploratie in Maleisië, Indonesië, Mongolië en Algerije. PetroVietnam heeft olievelden verworven in Cuba en Peru. PetroVietnam doet samen met ExxonMobil aan exploratie in de territoriale wateren waar China ook rechten op doet gelden.

De olie- en gasvelden of de pijpleidingen in Vietnam worden via een joint venture met multinationals uitgebaat. Het model voor deze vorm van samenwerking wordt door de Chinese staatsoliemaatschappijen CNOOC, CNPC-PetroChina en Sinopec geleverd. PetroVietnam is met 30 dochterondernemingen en geassocieerde bedrijven en 9 miljard USD winst de meest winstgevende staatsfirma. Een ander voorbeeld is Vietnam National Chemical Corporation (Vinachem) dat de grootste producent van kunstmest is. Vinachem bezit 10 dochterbedrijven, 16 bedrijven op aandelen, 4 bedrijven en 12 joint ventures met China, de Verenigde Staten, Japan, Nederland, Zuid-Korea en de ASEAN-lidstaten, voor de productie van meststoffen, detergenten, rubber, verf en petrochemische producten.

Alle flessenhalzen in de infrastructuur moeten dringend worden opgelost. Landwegen en spoorwegen zijn aan modernisering toe. Nieuwe elektriciteitscentrales moeten het platteland van elektriciteit voorzien. Grote projecten zijn daarom in voorbereiding, o.a. het aanleggen van een hogesnelheidsspoorlijn tussen Hanoi en Hô Chi Minh Stad, hetgeen de eenheid van de natie ten goede kan komen.

De economische transformatie van de laatste jaren confronteerde Vietnam met allerlei onevenwichten. Die kwamen in eerste instantie tot uitdrukking in snel stijgende prijzen, o.a. van voedsel. Vietnam is niet voor niets na Thailand de belangrijkste rijstexporteur⁸ geworden. Dat vertaalde zich in tekorten en dus in stijgende prijzen en speculatieve prijschommelingen. In 2007-09 zweefde de inflatie mede hierdoor rond de 20 procent op jaarbasis. Vooral de hoge voedselprijzen hielden de levensstandaard van de grote massa uit. In januari 2009 stegen de voedselprijzen met 38,55 procent. Officieel maken de voedselprijzen 42,85 procent van de bestedingsindex van de bevolking uit.⁹ De voedselprijzen onder controle houden is een noodzaak om sociale onrust te voorkomen. Maar hoe? Vietnam is een netto exporteur van agrarische producten. Hoge prijzen betaald op de wereldmarkt zorgen immers voor stijgende exporten en schaarste op de binnenlandse markt. Vooral rijst is een strategisch agrarisch product.

Figuur 1: Stijging van de consumptie van meststoffen

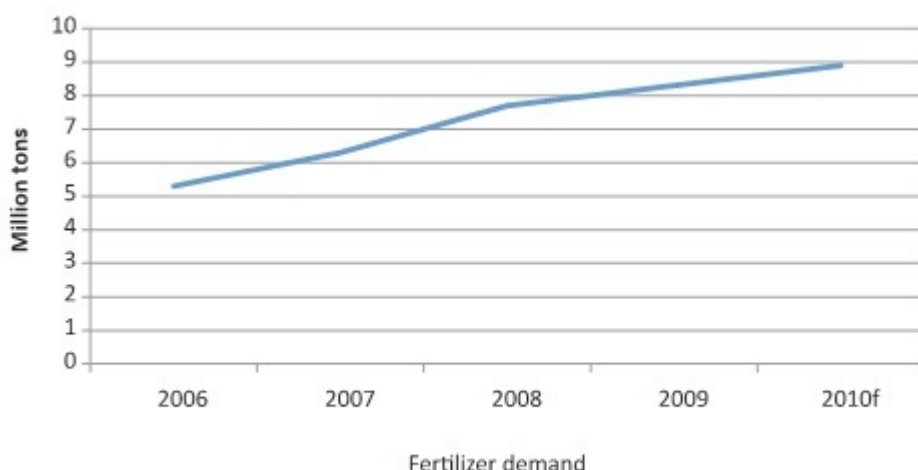

Figure 2. Vietnam's fertilizer consumption has risen sharply in recent years (VFA, 2010)

Bron: Vietnam Financial Review, 18 april 2010.

Rijst is in alle opzichten het belangrijkste agrarische product. De rijstcultuur vindt men vooral in de Mekongdelta en de zuid-oostelijke regio (65 procent van de totale productie). Enerzijds is rijst een basisvoedsel voor de hele bevolking. Anderzijds is rijst een belangrijk exportproduct dat veel exportinkomsten oplevert. Daarom wordt het landbouwareaal jaarlijks met meer dan 0,5 procent uitgebreid. Door betere bemesting stijgt de opbrengst continu. Doch dat vergt ook een steeds hogere input van kunstmest, iets waaraan Vietnam een tekort heeft. Vietnam verbruikt 8,9 miljoen ton kunstmest per jaar, maar produceert daarvan zelf maar 5,6 miljoen ton. Vandaar dat ongeveer 3,3 miljoen ton of 40 procent van de behoefte door importen moet worden afgedekt. Het gevolg hiervan is speculatie en scherpe prijsfluctuaties. De regering heeft daarom in de prijsvorming ingegrepen. Licenties zijn nodig om meststoffen uit te voeren. Investerings in nieuwe meststoffenfabrieken zijn dringend nodig.¹⁰ De lokale productie voorziet bijvoorbeeld alleen in stikstoffen, ureum, fosfaten en NPK's¹¹. Vietnam is onlangs begonnen met de productie van DAP's.¹²

Behalve rijst, koffie, peper en rubber,¹³ voert Vietnam ook mijnbouw-, bosbouw-¹⁴ en visserijproducten uit. Deze export is gebaseerd op rooibouw en is dus niet duurzaam. Dit exportpakket is ook typisch voor een ontwikkelingsland en

houdt het gevaar van reële verarming op de lange termijn in.

Voorts is Vietnam een belangrijke exporteur van kolen. De meeste kolen gaan naar China.¹⁵ Opvoeren van de kolenexport is een mogelijkheid om de betalingsbalans in evenwicht te houden. Vietnam importeert ook kolen van slechte kwaliteit om er de elektriciteitscentrales mee te stoken¹⁶ en denkt er aan om steeds meer goedkope verwerkte bruinkool uit Australië te importeren.¹⁷

Een ander probleem is de stagnerende aardolieproductie. In 2003 werden nog 356.700 vaten ruwe olie per dag gewonnen, in 2010 rekent men op slechts 338.400 vaten per dag op te pompen. Nieuwe investeringen in prospectie en winning zijn daarom hard nodig. PetroVietnam, dat inmiddels tot een geïntegreerde reus is uitgegroeid, heeft de ambitie om samen met westerse multinationals nieuwe olievelden te ontginnen.¹⁸

De toekomst

Ondanks de verdere opening van de Vietnamese economie en de toegenomen inflatoire druk heeft de regering de politieke toestand goed onder controle weten te houden. De Partij en het Leger zijn hier de institutionele pijlers gebleven. Toch is er onrust gesignaleerd, doch manifestaties van ongenoegen zijn hoofdzakelijk lokaal gebleven en worden veroorzaakt rond de

beschikking over de landbouwgrond en arbeidsconflicten in bedrijven of de groeiende onvrede over de alomtegenwoordige corruptie. In 2006 reageerde de regering met het afkondigen van een corruptiewet, wat niet belette dat nadien nog vele corruptieschandalen zijn losgebarsten. Zoals in de meeste Aziatische staten bezit ook Vietnam etnische minderheden die ook hier weer vooral in de bergen en afgelegen streken wonen. Zij voelen zich afgesneden van de gestegen welvaart elders. Dat zal onvermijdelijk leiden tot nieuwe onrust in de bergdorpen.¹⁹ De economische transformatie zorgt daarbij voor plattelandsvlucht en toegenomen criminaliteit in de steden. Speciaal de positie van de vrouw baart hier zorgen. Veel vrouwen tussen 18 en 45 jaar, vooral dan de niet-gehuwden, de jonge meisjes en de weduwen vertrekken op illegale wijze naar China of elders.

Nu de economische dip van 2008-09 overwonnen en het optimisme toegenomen is, lijkt Vietnam op een keerpunt te staan. In 2011 start het vijfjarenplan voor sociaal-economische ontwikkeling voor de periode 2011-15. De weg terug is afgesloten. Want om te kunnen groeien is de verhoging van de exportactiviteiten en dus van de investeringen onvermijdelijk. Dat betekent tevens het voeren van een soepele monetaire en financiële politiek, snelle prijsaanpassingen voor bepaalde door de staat beheerde sectoren, zoals elektriciteit, brandstoffen, gezondheidszorg, onderwijs

en ook het verrichten van strategische investeringen door de overheid. Een versnelde economische groei van 7 procent per jaar lijkt een minimale, maar wel haalbare doelstelling te zijn, echter op voorwaarde dat alle problemen systematisch worden aangepakt.

Deze objectieven werden door het Vijftiende Organisatorisch Congres van de CPV eind oktober 2010 vastgelegd en tijdens de Nationale Assemblée begin november 2010 aangenomen. Het Vijftiende Organisatorisch Congres ging van start onder de leuze "Valoriseren van de 1.000 jaar tradities van de keizerlijke citadel Thăng Long-Hanoi, de kracht van de grote nationale eenheid, voortzetten van de verbetering van de leidinggevende capaciteiten, de strijdbaarheid van de gemeentelijke organisatie van de Partij, het versnellen van het werk van de Vernieuwing in alle aspecten, opbouwen en ontwikkelen van een steeds mooiere, moderne en geciviliseerde hoofdstad".²⁰ Dat ook het accent lag op de verdere ontwikkeling en modernisering van de hoofdstad Hanoi had ongetwijfeld te maken met de uitbouw van de dienstensector en de potentiële rol van de hoofdstad als internationale groeipool bij de ontwikkeling van Vietnam. In zijn politiek rapport aan het Vijftiende Organisatorisch Congres wees Nguyễn Thủ Tháo (lid van het Centraal Comité) op het feit dat de hoofdstad een gemiddelde jaarlijkse economische groei van 10,4 procent neerzette en een belangrijke rol speelde in het proces van economische hervatting na de voorgaande dip. Het gemiddelde BBP per hoofd van de bevolking in Hanoi bedroeg nu 2.000 dollar, wat 1,7 maal het nationale gemiddelde was. Hanoi kreeg de rol toebedeeld om voorop te lopen in het industrialisatie- en moderniseringsproces met het doel om van het land in 2020 een modern en geïndustrialiseerd land te maken.

Tijdens de laatste bijeenkomst van de Nationale Assemblée werden op 8 november 2010 de objectieven van het sociaaleconomisch plan vastgelegd, waarbij een economische groei voor 2011 van het BBP van 7 tot 7,5 procent werd voorgesteld. Maar tevens werden het controleren van de inflatie, de verbetering van de competitiviteit, de macro-economische stabiliteit, de landsverdediging, de veiligheid en de openbare orde, de doelmatige buitenlandse

betrekkingen en de versterking van de internationale integratie in het vooruitzicht gesteld. Dat betekende ook dat de export met 10 procent zou moeten groeien, dat het handelstekort tot 18 procent van de export moet worden beperkt, terwijl de totale investeringen gelijk moeten zijn aan 40 procent van het BBP en de inflatie tot 7 procent moet worden teruggedrongen.²¹ Men mag geredelijk aannemen dat problemen als inflatie onder controle worden gebracht. Het probleem zal zijn om voldoende werkgelegenheid in de exporterende industrie (elektronische onderdelen, textiel, schoei) en de diensten te scheppen om daarmee het groeiende aanbod van arbeidskrachten op te vangen. Dat impliceert een verdere integratie in de kapitalistische wereld-economie. Van de andere kant moet Vietnam ook proberen om na het volgende decennium te breken met de afhankelijke economische groei door het bestaande productengamma niet alleen te upgraden, maar ook te diversifiëren door in nieuwe sectoren voet aan de grond te krijgen.

Besluit

Doi moi heeft een proces in werking gesteld dat nog maar bezwaarlijk kan worden teruggedraaid. *Doi moi* bepaalt daarom vandaag de sociaaleconomische ontwikkeling en transformatie in Vietnam. De invloed van *doi moi* was gedurende de voorbije 25 jaar enorm, voor zowel de sociale structuren, als voor de partij-ideologie. De hervormingen verliepen geleidelijk en pragmatisch, waarbij gekozen werd voor graduele hervormingen binnen de bestaande structuren. Het is moeilijk te zeggen of dit een *derde* of originele Vietnamese weg naar het socialisme is. China ging Vietnam op menig terrein al voor, zeker voor wat de economische groei betreft.

In vergelijking met China is Vietnam een klein land dat ongetwijfeld in de toekomst zal pogen om van de zuigende werking van de Chinese markt te kunnen profiteren. Voorts speelt Vietnam ten aanzien van buurlanden als Cambodja en Laos een soort voortrekkersrol. Of Noord-Korea de komende jaren eenzelfde pad zal opgaan, is meer dan waarschijnlijk. China en Vietnam kunnen dan dienen als relaispunten in de ontwikkeling van een regionale groeipool die zich tegenover Japan en India zal profileren.

Noten:

¹ David H. D. Truong en Carolyn L. Gates, "Vietnam's gradualist economic reforms", in Alex E. Fernández Jilberto en André Mommen (red.) *Liberalization in the Developing World. Institutional and Economic Changes in Latin America, Africa and Asia*, Londen en New York, 1996, blz. 72-95.

² Mark Evans en Bui Duc Hai, 'Embedding neoliberalism through statecraft: the case of market reform in Vietnam'. http://www.york.ac.uk/depts/poli/staff/mge/George%20Menz_12.pdf

³ Sujian Guo, "Economic transition in China and Vietnam: a comparative perspective", in *Asian Profile*, jg. 35, nr. 5, oktober 2004, blz. 393-407.

⁴ ASEAN: Association of Southeast Asian Nations. De leden zijn Brunei-Darussalam, Cambodja, Indonesië, Laos, Myanmar, Filipijnen, Singapore, Thailand, Vietnam.

⁵ Vietnam telt vandaag 83 miljoen inwoners. In periodes van hoogconjunctuur werden tot 1,5 miljoen nieuwe banen geschapen.

⁶ De CPV telt vandaag rond de 330.000 leden.

⁷ "Vietnam dong weakens to record low after devaluation (update 3)", in *Bloomberg Businessweek*, 14 november 2010. <http://www.bing.com/search?q=streets+of+rio&src=IE-SearchBox&FORM=IE8SRC>

⁸ De Vietnamese rijstexport werd voor 2009 op een record van 5,8 miljoen ton met een waarde van 2,6 miljard USD geschat. De uitvoer bedroeg 5,2 miljoen ton in 2008. Vietnam houdt de exportprijs van rijst onder die van Thailand. Thailand exporteerde in 2009 rond de 8,5 miljoen ton rijst, wat 15 procent lager was dan in 2008. Dat betekent ook dat Vietnam volop profiteert van de gestegen voedselprijzen in de wereld. <http://www.vinafrica.com/bizcenter/0/news/1591/11868>

⁹ *VVG-Business and Investment Articles, Inflation Special Report February 2009*. Vietnam Venture Group, February 17, 2009. http://www.vvg-vietnam.com/inflation%20rpt_Feb%202009.htm

¹⁰ "Vietnam's Fertilizer Market Update", in *Vietnam Financial Review*, 18 april 2010.

¹¹ NPK is een meervoudig samengestelde meststof met als bestanddelen stikstof (N), fosfaat (P) en kalium (K) in de verhouding 12, 10, 18 procent.

¹² DAP bevat 16 procent stikstof (N), 18 procent fosfaat (P), 5 procent kalium (K) en 8 procent sulfaat (S).

¹³ In 2009 werd 723,7 duizend ton rubber geproduceerd.

¹⁴ De houtexport gaat vooral naar de Verenigde Staten, Japan en China.

¹⁵ Gemiddeld worden er 50 miljoen ton kolen geproduceerd, waarvan 15 à 20 miljoen ton voor eigen gebruik is. Er wordt uitgevoerd naar China, Japan, India, Maleisië, Zuid-Korea en Europa. Vinacomin plant grote investeringen in de koolmijnen in het noorden van Vietnam. “Vietnam plans biggest coal mining project”, in *Asiaone Business*, 2 mei 2009. <http://www.asiaone.com/Business/News/Story/A1Story20090522-143163.html>

¹⁶ In 2007 exporteerde Vietnam 32,5 miljoen ton steenkool en importeerde er 7,5 miljoen ton. De totale productie lag toen op ongeveer 50 miljoen ton.

¹⁷ Het gaat hier om een importcontract tussen de Environmental Clean Technologies (ECT) en een Vietnamese partner om een bruinkoolverwerkingsbedrijf in de Latrobe Valley te bouwen. Er zal 20 miljoen ton verwerkte bruinkool geleverd worden. Daarvan zal aanvankelijk 2 miljoen ton naar Vietnam gaan. “Anger over coal export deal”, *ABC News Update*, 23 juni 2010. <http://www.abc.net.au/news/stories/2010/06/25/2936680.htm>

¹⁸ Andrew Symon, “The making of Vietnam’s oil giant” in *Asia Times*, 25 september 2007. http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/II25Ae02.html

¹⁹ In 2001 en 2004 noteerde men grote manifestaties door etnische minderheden in de centrale hooglanden.

²⁰ *Le Courrier du Vietnam*, 27 oktober 2010.

²¹ *Le Courrier du Vietnam*, 10 november 2010.